

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Hindi (Paper - VII)
हिंदी साहित्य का इतिहास

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1. रीतिकाल को रमाशंकर शुक्ल रसाल ने ——— नाम दिया है।
 अ) कला-काल
 ब) चमत्कृत काल
 क) अलंकृत काल
 ड) शृंगार काल
2. महाकवि ——— ने अपने आश्रयदाता शिवाजी को कहीं विष्णु और कहीं राम का अवतार माना है।
 अ) भूषण
 ब) घनानंद
 क) केशवदास
 ड) बिहारी
3. बिहारी ने अपने साहित्यिक जीवन में केवल एक ही ग्रंथ ——— की रचना की थी।
 अ) वार्णिक छन्द
 ब) ललित ललाम
 क) अलंकार पंचशिका
 ड) बिहारी सत्सई
4. केशवदास ओरछा नरेश महाराज ——— की राजसभा में रहते थे।
 अ) राजसिंह
 ब) इंद्रजित
 क) जयसिंह
 ड) प्रतापसिंह
5. रहीम का जन्म ——— में हुआ।
 अ) 1556 ई.
 ब) 1518 ई.
 क) 1513 ई.
 ड) 1418 ई.
6. 'प्रेमवाटिका', ——— कवि की प्रमुख रचना मानी जाती है।
 अ) देव
 ब) केशवदास
 क) रसखान
 ड) घनानंद
7. रीतिकाल का ——— कवि युगप्रवर्तक माना जाता है।
 अ) मतिराम
 ब) देव
 क) घनानंद
 ड) भूषण
8. हिंदी कहानी साहित्य में ——— कहानी को 'मील का पत्थर' कहा जाता है।
 अ) कफन
 ब) कथान्तर
 क) गढ़र
 ड) उसने कहा था
9. 'जुठन' ——— की प्रसिद्ध आत्मकथा है।
 अ) ओमप्रकाश वाल्मिकी
 ब) मोहनदास नैमिशराय
 क) आ. शुक्ल
 ड) सुशिला टाकभौरे
10. आधुनिक काल का प्रारंभ ——— से माना जाता है।
 अ) भारतेन्दु हरिश्चंद्र
 ब) प्रसाद
 क) सुमित्रानंद पंत
 ड) प्रेमचंद

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Kannada (Paper - XIV)
STUDY OF SPECIAL FORM: VACHAN**

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ವಚನ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು -
1) ದಾಸಿಮಯ್ಯ 2) ಹಳಕಟ್ಟಿ 3) ಅಲ್ಲಮ 4) ಸಿದ್ಧರಾಮ
 - 2) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ -
1) ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ 2) ಮಲ್ಲಯ್ಯ
3) ಬಸವಣ್ಣ 4) ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
 - 3) ಗುಹೇಶ್ವರ -
1) ಈಶ್ವರ 2) ಅಲ್ಲಮ
3) ಸಿದ್ಧರಾಮ 4) ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ
 - 4) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಹೌದು, ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹೌದು -
1) ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ 2) ಮೂರ್ತಿ
3) ಕಲಬುರ್ಗಿ 4) ನಾರಾಯಣ
 - 5) 'ವಚನೋದ್ಯಾನ' ರಚನೆಕಾರ -
1) ಸತ್ಯಜ್ಞ 2) ಸರ್ವಜ್ಞ
3) ಮೂಜಗಂ 4) ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕ
 - 6) ಆದಿ ವಚನಕಾರ -
1) ಕೇಶಿರಾಜ 2) ದಾಸಿಮಯ್ಯ
3) ಅಲ್ಲಮ 4) ಪಂಪ
 - 7) ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎಂತಯ್ಯ?
1) ಅಂಜಿದಡೆ 2) ನಾಚಿದಡೆ 3) ಅತ್ತಡೆ 4) ಮರೆಪಡೆ
 - 8) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ.
1) ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ 2) ಕಪಿಲ
3) ಕಪಿಲಸಿದ್ಧಿ 4) ಗುಹೇಶ್ವರ
 - 9) ಹರಿದ ಗೋಣಿಯಲೊಬ್ಬ ತುಂಬಿ.
1) ಜೋಳ 2) ಗೋಧಿ 3) ಅಕ್ಕಿ 4) ಕಳವೆ
 - 10) ಲೋಕದ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ?
1) ತಪ್ಪು 2) ಮನಸ್ಸು
3) ಚೇಷ್ಟೆ 4) ಡೊಂಕು
 - 11) ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕರ ಕಾವ್ಯ ನಾಮ -
1) ಆನಂದಕಂದ 2) ಸತ್ಯಜ್ಞ 3) ಕಾವ್ಯಾನಂದ 4) ಯೋಗೀಶ್ವರ
 - 12) ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು ಅಲ್ಲ.
1) ಸ್ತ್ರೀ 2) ಮಾಯೆ 3) ಶಕ್ತಿ 4) ಗಂಡಲ್ಲ
 - 13) ನುಡಿವರೆ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಯಂತಿರಬೇಕು.
1) ಬೆಳಕು 2) ಪ್ರಕಾಶ 3) ದೀಪ್ತಿ 4) ಸಲಾಕೆ
 - 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ -

ಪ್ರ. 2 ಏಳಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ -

- 1) ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು.
- 2) ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ನುಡಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು.
- 3) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತವರುಮನೆ
- 4) ಕೊರಡು ಯಾವಾಗ ಹೊನರುತ್ತದೆ.
- 5) ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ಯಾವವು?
- 6) ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿ ಎಂದರೇನು?
- 7) ವಚನಗಳ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು?
- 8) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ವಚನ -

ಪ್ರ. 3 ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ -

- 1) ವಚನೋದ್ಯಾನ
- 2) ಸಿದ್ಧರಾಮ
- 3) ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ

ಪ್ರ. 4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ -

- 1) ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರ.
- 2) ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೂಪಕ.

ಪ್ರ. 5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ -

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ-ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Urdu (Paper - VII)
URDU SHAERI 1857 KE BAAD

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

14

۱. صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پری کیجیے:-

- (۱) ساحر لدھیانوی نے _____ دنیا سے وابستہ ہو کت خوب شہرت پائی -
قلمی، سیاسی، مزہبی، سماجی-
- (۲) "نئی دنیا کو سلام" _____ کی مشہور تخلیق ہے۔
حسرت موہانی، جگر مرادآبادی، سردار جعفری، احمد ندیم قاسمی -
- (۳) ترقی پسند کے تحریک کے شدت پسند علمبردار _____ کے کلام میں انقلاب اور
اشتراکیت کے عناصر زیادہ نمایاں ہیں -
حسرت موہانی، علی سردار جعفری، ن.م. راشد، ناصر کاظمی
- (۴) دوہا _____ شاعری کی مشہور صنف ہے -
ہندی، انگریزی، فارسی، عربی،
- (۵) شیخ ابوالحسن بھوپری نے _____ میں گیتوں سے متعلق خیالات کا اظہار کیا ہے۔
کشف الاسرار، اسرار خودی، کاشف الحقائق، بزم صوفیہ -
- (۶) ترقی پسند مصنفین کا پہلا اجلاس لکھنؤ میں _____ کی صدارت میں ہوا -
سردار جعفری، احمد ندیم قاسمی، پریم چند، سجاد ظہیر -
- (۷) اسرار الحق مجاز ۱۹۱۱ء میں بارہ بنکی کے قصبہ _____ میں پیدا ہوئے -
تھانہ، سکندرہ، پانی پت، رودلی-
- (۸) _____ کا شعری مجموعہ "پہلی بارش" شعری ادب میں ایک خصوصی اہمیت کا حامل ہے -
ناصر کاظمی، ن.م. راشد، احمد ندیم قاسمی، شاد عارفی -
- (۹) _____ شاد عارفی کی نظم ہے -
پرانا قلعہ، رائے گڑھ قلعہ، لال قلعہ، ستہ گڑھ قلعہ -
- (۱۰) ناصر کاظمی کا آبائی وطن _____ ہے -
اجمیر، دہلی، انبالہ، لکھنؤ-
- (۱۱) رات کے ماتھے پر آزرده ستاروں کا ہجوم = صرف خورشید درخشاں کے نکلے تھے - مندرجہ بالا
شعر _____ کی نظم کا شعر ہے -
سردار جعفری، ساحر لدھیانوی، مخدوم محی الدین، حسرت موہانی -
- (۱۲) _____ کی نظم "رات اور ریل" انقلابی رومانیت کا بڑا دل آویز نمونہ ہے -
مخدوم، شاد عارفی، میرانجی، مجاز -
- (۱۳) ڈھول بجتے ہیں دھما دھم کی صدا آتی ہے - فصل کٹتی ہے لچکتی ہے بچھی جاتی ہے - مندرجہ
بالا شعر کے شاعر _____ ہیں -
فیض، جگر، احمد ندیم قاسمی، ساحر لدھیانوی-
- (۱۴) ہم کو مٹا سکے یہ زمانے میں دم نہیں + ہم سے زمانہ خود ہے زمانے سے ہم نہیں - مندرجہ بالا شعر
_____ شاعر کی تخلیق ہے -
فانی بدایونی، جگر مراد آبادی، حسرت موہانی، فیض احمد فیض -

- ۱۴ .۲ مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے - (کوئی سات)
- ۱) صنف مہیا سے کیا مراد ہے؟ اسکی تعریف لکھیے۔
 - ۲) صنف "دوبا" سے متعلق مختصر معلومات لکھیے۔
 - ۳) گیت کو کلچر سے تعلق رکھتا ہے۔ وضاحت کیجئے۔
 - ۴) فانی بدایونی کے کلام میں کون سا عنصر نمایاں ہے؟
 - ۵) جگر مراد آبادی کے دو دیوان کے نام لکھیے۔
 - ۶) سردار جعفری کو کونسے انعامات و ایوارڈ سے نوازا گیا؟
 - ۷) ۱۹۳۵ میں پیرس میں منعقد ہوئے والی ترقی پسند تحریک کی کانفرنس میں ہندوستان کی نمائندگی کن لوگوں نے کی تھی؟
 - ۸) فیض احمد فیض کے چند مجموعہ کلام کے نام لکھیے؟
- 08 .۳ الف) مندرجہ ذیل کسی دو موضوعات پر اظہار خیال لکھیے -
۱. مخدوم محی الدین کی ادبی خدمات قلمبند کیجئے۔
 ۲. ساحر لدھیانوی کے کلام کے موضوعات پر اظہار خیال کیجئے۔
 ۳. فانی کی غزلوں میں روایت پسندی پر اظہار خیال کیجئے۔
- 06 ب) مندرجہ ذیل کسی دو پر مختصر نوٹ لکھیے -
۱. اردو کے روایت پسند غزل شعرا -
 ۲. جدیدیت کے علمبرداروں میں ناصر کاظمی -
 ۳. میرانجی کی شاعری کی خصوصیات -
- 14 .۴ مفصل جواب لکھیے - (کوئی ایک)
- ۱) ترقی پسند شعرا میں علی سردار جعفری کا مقام متعین کیجیے -
 - ۲) اردو غزل گو شعراء میں حسرت موبانی کے کلام کی شعری خوبیوں کو نمایاں کیجیے -
- 14 .۵ یہ قول آل احمد سرور "فیض صاحب طرز ہونے کے ساتھ ساتھ ایک با شعور شاعر بھی ہیں" سرور صاحب کے اس قول کی روشنی میں فیض کی شاعری کی نمایاں خصوصیات پر تبصرہ کیجیے -

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
History (Paper - III)
HISTORICAL APPLICATION IN TOURISM

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word :**14**

- 1) _____ was the founder of Asiatic society of Bengal.
 - a) Sir John Marshal
 - b) William Jones
 - c) James Prinsep
 - d) Dr. Walish
- 2) With the inspiration of Danish Scientist _____ the first museum in India was established.
 - a) Dr. Walish
 - b) William Jones
 - c) Sir John Marshal
 - d) James Prinsep
- 3) The Famous painting of Roman Samrat Augusts is in the _____ museum.
 - a) Shri Bhavani Museum - Aundh
 - b) Salar Jung Museum - Hyderabad
 - c) Chh. Shivaji Vastusangrahalaya - Mumbai
 - d) National Museum - Delhi
- 4) In _____ fort the tomb of Shivaji Maharaj is existed.
 - a) Shivaneri
 - b) Raigad
 - c) Pratapgad
 - d) Rajgad
- 5) The famous tourist attraction of Salar Jung Museum is situated in _____ city.
 - a) Mumbai
 - b) Kolkata
 - c) Delhi
 - d) Hyderabad
- 6) Indian museum Kolkata was established in _____.
 - a) 1814
 - b) 1851
 - c) 1921
 - d) 1949
- 7) The famous tourist attraction at Jinji is situated in _____ state.
 - a) Maharashtra
 - b) Tamilnadu
 - c) Karnataka
 - d) Andhra Pradesh
- 8) The famous painting of Padmapani is situated at _____ tourist place.
 - a) Bhaje
 - b) Karle
 - c) Ajanta
 - d) Ellora
- 9) _____ is the main attraction in Elephanta Caves.
 - a) Vishnu
 - b) Vithal
 - c) Sun image
 - d) Trimurti Shiva
- 10) _____ British Caption has defeated of Tipu Sultan in the battle of Shrirang Pattanam.
 - a) Lord Coningham
 - b) Lord Wellesly
 - c) Aurther Wellesly
 - d) Lord Caning

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

1. एशियाटिक सोसायटी ऑफ बंगालची स्थापना ---- यांनी केली.
अ) सर जॉन मार्शल
ब) विल्यम जोन्स
क) जेम्स प्रिन्सेप
ड) डॉ. वॉलिश
2. भारतातील पहिले संग्रहालय ---- या डॅनिश शास्त्रज्ञाच्या प्रेरणेमुळे स्थापन झाले.
अ) डॉ. वॉलिश
ब) विल्यम जोन्स
क) सर जॉन मार्शल
ड) जेम्स प्रिन्सेप
3. रोमन सम्राट प्रसिध्द चित्र ---- या वस्तुसंग्रहालयात आहे.
अ) श्री भवानी संग्रहालय - आंध्र
ब) सालारजंग संग्रहालय- हैद्राबाद
क) छत्रपती शिवाजी वस्तुसंग्रहालय - मुंबई
ड) राष्ट्रीय संग्रहालय - दिल्ली
4. ---- या किल्ल्यामध्ये शिवाजी महाराजांची समाधी अस्तित्वात आहे.
अ) शिवनेरी
ब) रायगड
क) प्रतापगड
ड) राजगड
5. पर्यटकांचे आकर्षण असलेले सालारजंग म्युझियम ---- या शहरात आहे.
अ) मुंबई
ब) कोलकत्ता
क) दिल्ली
ड) हैद्राबाद
6. कोलकत्ता येथील इंडियन म्युझियम ची स्थापना ---- मध्ये झाली.
अ) 1814
ब) 1851
क) 1921
ड) 1949
7. पर्यटकांचे आकर्षण असलेला जिंजी हा किल्ला ---- या राज्यात आहे.
अ) महाराष्ट्र
ब) तामीळनाडू
क) कर्नाटक
ड) आंध्रप्रदेश
8. पद्मपाणीचे प्रसिध्द चित्र ---- येथील पर्यटन स्थळावर आहे.
अ) भाजे
ब) कार्ले
क) अंजटा
ड) वेरुळ
9. एलिफंटा लेण्यातील ---- हे मुख्य आकर्षण आहे.
अ) विष्णू
ब) विठ्ठल
क) सूर्यमूर्ती
ड) त्रिमूर्ती शिव
10. ---- या सेनापतीने श्रीरंगपट्टणमच्या लढाईत टिपू सुलतानाचा पराभव केला.
अ) लॉर्ड कॅनिंगहॅम
ब) लॉर्ड वेलस्की
क) आर्थर वेलस्की
ड) लॉर्ड कनिंग
11. इतिहास प्रसिध्द पानीपत शहर ---- या नदीवर वसलेले आहे.
अ) गंगा
ब) भागीरथी
क) सिंधू
ड) यमुना
12. सोलापूरमध्ये लागू केलेला लष्करी कायदा ब्रिटीशांनी ---- मध्ये रद्द केला.
अ) 1925
ब) 1927
क) 1930
ड) 1931

13. वेरुळ येथील प्रसिध्द कैलास मंदिर ---- या सत्ताधीशांच्या काळात खोदले गेले.
अ) सातवाहन ब) पल्लव
क) राष्ट्रकुट ड) चालुक्य
14. महाराष्ट्रातील ---- हे मंदिर दुसरे कोणार्क म्हणून ओळखले जाते.
अ) विठ्ठल मंदिर - पंढरपूर ब) बालाजी मंदिर - तिरुपती
क) कोपेश्वर मंदिर - खिद्रापूर ड) सिध्देश्वर मंदिर - सोलापूर

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

1. वस्तूसंग्रहालय म्हणजे काय?
2. वस्तु संग्रहालयांचे प्रकार सांगा.
3. संग्रहालयातील वस्तूंचे लिखित पंजीकरण (विवरण) कसे केले जाते?
4. नॅशनल म्युझियम दिल्ली येथील कला विभागाची माहिती द्या.
5. इंडियन म्युझियम कोलकत्ता येथील पुरातत्व विभागाचे वर्णन करा.
6. दौलताबाद किल्ल्यातील चाँदमिनारचे वर्णन करा.
7. म्हैसूरच्या राजवाड्याची माहिती द्या.
8. पानीपत शहराचे ऐतिहासिक महत्त्व सांगा.
9. पर्यटकांच्या दृष्टीने श्रीरंगपट्टणमचे महत्त्व विशद करा.
10. इ.स. 1930 मध्ये ब्रिटीशांनी फाशी दिलेल्या सोलापूरमधील हुतात्म्यांची नावे सांगा.

प्र. 3 थोडक्यात उत्तरे लिहा .(कोणतेही दोन)

14

1. लाल किल्ला - दिल्ली
2. कैलास मंदिर - वेरुळ
3. पर्यटन स्थळ - हम्पी
4. छत्रपती शिवाजी महाराज - राज्याभिषेक

प्र. 4 संग्रहालय म्हणजे काय? ते सांगून संग्रहालयाची ध्येये व कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा

14

किंवा

हैद्राबाद येथील सालारजंग वस्तु संग्रहालयाकडे पर्यटक का आकर्षित होतात? चर्चा करा.

प्र. 5 पर्यटकांचे आकर्षक स्थळ म्हणून दौलताबाद येथील दौलताबाद किल्ल्याचे ऐतिहासिक व पर्यटन महत्त्व लिहा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Sociology (Paper - VI)
SOCIOLOGY OF RELIGION

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) What is author name of Lingayatism?
 - a) Jainism
 - b) Parsism
 - c) Vaishnavism
 - d) Veershaivism
- 2) Which is the holy book of Sikhism?
 - a) Ramayana
 - b) Mahabharat
 - c) Grantha Saheb
 - d) Quran
- 3) In which state the followers of Sikhism are in the majority?
 - a) Uttaranchal
 - b) Punjab
 - c) Zarkhand
 - d) Madhya Pradesh
- 4) Which are the two sects in Jainism?
 - a) Shwetambar & Digambar
 - b) Protestant & Catholic
 - c) Shiya & Sunni
 - d) Mahayana & hinayana
- 5) Which of the following is an alien religion in India?
 - a) Jainism
 - b) Hinduism
 - c) Islam
 - d) Sikhism
- 6) Who of the following is a founder of 'Sikhism'?
 - a) Mahavir
 - b) Md. Paigambar
 - c) Gautam Buddha
 - d) Gurunanak
- 7) Which of the following religions are oriented in India?
 - a) Hinduism, Buddhism, Jainism
 - b) Christianity, Islam, Parsism
 - c) Judaism, Taoism, Shintoism
 - d) All the above
- 8) Which one of the forms a part of Hindu-belief system?
 - a) Karma & Sanskara
 - b) Transmigration of soul
 - c) Endless Wheel of incarnations
 - d) All the above
- 9) Which of the following is "Purushartha"?
 - a) Brahmin
 - b) Moksha
 - c) Arya
 - d) Vaishya
- 10) The Holy Book of Bahaim is called _____.
 - a) Testament
 - b) Bible
 - c) Ahurmazda
 - d) Baab
- 10) The Zoroastrian place of worship is called _____.
 - a) Church
 - b) Agyari
 - c) Shrine
 - d) Synagogue
- 12) There are _____ chapter in Quran.
 - a) 30
 - b) 11
 - c) 786
 - d) 05

13) The revelation on Jesus was composed in _____.

- a) Constitution
- b) Gospel
- c) Testament
- d) Bible

14) _____ was the founder of the Veerashaivism.

- a) Lord Basaveshwar
- b) Lord Siddheshwar
- c) Lord Vishnu
- d) Lord Shiva

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a) What is "Bahaim"?
- b) What is "Purushartha"?
- c) What is "Nibban" concept?
- d) What is "Akali"?
- e) What is "Panchasheel"?
- f) What is "Shariyat law"?
- g) What is "Bhikku"?
- h) What is "Baptism"?
- i) What is the theory of Re-birth?
- j) What is 'Gurugranthsahib'?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Religion and women
- b) Khalasa Sect
- c) Spiritual foundations of Islam
- d) Caste and Religion

Q.4 Broad Question. (Any one)

14

a) Explain detailed social philosophy of Sikhism?

OR

b) Write the Consequences of religious beliefs & superstitions in the Indian people's life.

Q.5 Discuss the thoroughly the social history of Hinduism & its impact on Indian society.

14

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दशवितात.

14

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

1. लिंगायताचे दुसरे नाव काय आहे?
अ) जैन
ब) पारशी
क) वैष्णव
ड) विरशैव
2. शिख धर्माचा पवित्र ग्रंथ कोणता?
अ) रामायण
ब) महाभारत
क) ग्रंथसाहेब
ड) कुराण
3. कोणत्या घटक राज्यात शिख धर्माचे अनुयायी बहुसंख्य आहेत?
अ) उत्तरांचल
ब) पंजाब
क) झारखंड
ड) मध्यप्रदेश
4. जैन धर्मातील दोन पंथ कोणते आहेत?
अ) श्वेतांबर आणि दिगंबर
ब) प्रोटेस्टंट आणि कॅथालिक
क) शिया आणि सुन्नी
ड) महायान आणि हिनयान
5. खालीलपैकी कोणता धर्म भारतात बाहेरून आलेला आहे?
अ) जैन
ब) हिंदू
क) इस्लाम
ड) शिख
6. खालीलपैकी शिख धर्माचे संस्थापक कोण आहेत?
अ) महावीर
ब) महम्मद पैगबर
क) गौतम बुध्द
ड) गुरुनानक
7. खालीलपैकी कोणते धर्म भारतात उदयात आलेले आहेत?
अ) हिन्दू – बौध्द – जैन
ब) ख्रिश्चन – इस्लाम – पार्शी
क) ज्यू – ताओ – शिंतो
ड) वरील सर्व
8. खालीलपैकी कोणते घटक हिंदूची श्रध्दा स्पष्ट करतो?
अ) कर्म आणि संस्कार
ब) आत्म्याचा परमात्म्याशी असणारे संबंध
क) दैवी अविष्काराचे अनंत चक्र
ड) वरील सर्व
9. खालीलपैकी कोणता पुरुषार्थ आहे?
अ) ब्राह्मण
ब) मोक्ष
क) आर्य
ड) वैश्य
10. बहाईम धर्माच्या पवित्र ग्रंथाला ---- म्हणतात.
अ) टेस्टामेंट
ब) बायबल
क) अहूरमसदा
ड) बाब
11. झोरो धर्माच्या प्रार्थना स्थळांना ---- म्हणतात.
अ) चर्च
ब) अग्यारी
क) पवित्र मंदिर
ड) सिनॅगॉग
12. कुराणात एकूण ---- प्रकरणे आहेत.
अ) 30
ब) 11
क) 786
ड) 5

13. भारतीय श्रमिकांची सौदाशक्ती ---- आहे.
 अ) कमी
 क) पर्याप्त
 ब) जास्त
 ड) वरील पैकी नाही
14. ---- यांनी भारतातील पहिली संघटीत कामगार सेना स्थापन केली.
 अ) महात्मा गांधी
 क) जवाहरलाल नेहरू
 ब) एन. एन. लोखंडे
 ड) दादाभाई नौरोजी

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

- 1) कामगार संघटना म्हणजे काय?
- 2) कामगार संघटना बळकट करण्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या कोणत्याही दोन बाबी स्पष्ट करा.
- 3) भारतातील कामगार संघटना कमकुवत असण्याची कोणतीही दोन कारणे स्पष्ट करा.
- 4) सामुदायिक वाटाघाटी म्हणजे काय?
- 5) औद्योगिक संघर्ष म्हणजे काय?
- 6) संयुक्त व्यवस्थापन समितीची भूमिका स्पष्ट करा.
- 7) सामाजिक सुरक्षा म्हणजे काय?
- 8) श्रम कल्याण म्हणजे काय?
- 9) भारतातील बाल कामगारांच्या कोणत्याही दोन समस्या स्पष्ट करा.
- 10) भारतातील स्त्री कामगारांच्या कोणत्याही दोन समस्या स्पष्ट करा.

प्र. 3 कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

14

- 1) कामगार संघटनेची कार्ये
- 2) सामुहिक वाटाघाटीवर परिणाम करणारे घटक
- 3) भारतातील कामगार कायदे
- 4) फॅमिली पेन्शन योजना

प्र. 4 दिर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक)

14

भारतातील कामगार संघटनेचे टिकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

जागतिकीकरणाच्या भारतीय श्रमिकांवरील परिणामांची चर्चा करा.

प्र. 5 भारतातील औद्योगिक संघर्षाच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Political Science (Paper - IX)
WESTERN POLITICAL THOUGHT

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word: 14

- 1) Who is author of 'The Communist Manifesto'
 - a) Plato
 - b) Laski
 - c) J. S. Mill
 - d) Marx Engle's
- 2) J. S. Mill supported _____.
 - a) Dictatorship
 - b) Monarchy
 - c) Representative Government
 - d) Communism
- 3) Which thinkers concept of without state society.
 - a) Hegel
 - b) J. S. Mill
 - c) Marx
 - d) Prof. Laski
- 4) Which following book was written by J. S. Mill?
 - a) Das Capital
 - b) Social Contract
 - c) On Liberty
 - d) Grammar of Politics
- 5) Founder of utilitarian school of thought was _____.
 - a) Hume
 - b) Marx
 - c) James Mill
 - d) Bentham
- 6) The principle of distributive Justice was propounded by _____.
 - a) Rawls
 - b) Karl Marx
 - c) Herbert Spencer
 - d) Godwin
- 7) _____ pointed out the defects in Bentham's thought.
 - a) Laski
 - b) Mill
 - c) Marx
 - d) Green
- 8) _____ propounded the concept of negative Liberty.
 - a) Berlin
 - b) Rawls
 - c) Mill
 - d) Karl Popper
- 9) _____ has been characterized as a reluctant democrat.
 - a) James Madison
 - b) T. H. Green
 - c) J. S. Mill
 - d) Bentham
- 10) The theory of surplus value was propounded by _____.
 - a) Karl Marx
 - b) Hegel
 - c) Green
 - d) J. S. Mill
- 11) The idea of social contract has been recently revived under a new form by _____.
 - a) Rawls
 - b) Nozick
 - c) Karl Popper
 - d) Oakeshott

- 12) _____ of the following is regarded as a civil right.
- a) Right to public employment
 - b) Freedom of speech and expression
 - c) Right to elect & to be elected
 - d) Right to property
- 13) _____ described democracy as the Tyranny of the majority.
- a) Bentham
 - b) Rousseau
 - c) John Dunning
 - d) Tocqueville
- 14) In _____ century, the new left movement begun.
- a) 20th
 - b) 19th
 - c) 18th
 - d) 17th

Q.2 Write answer in brief. (Any seven) 14

- a) What is mean by class struggle?
- b) Which is the Limitations of Mill's utilitarianism?
- c) What is mean by classless Society?
- d) Give names of contemporary democratic thinkers.
- e) Epistemology of neo Marxist.
- f) Dictatorship of Proletarians.
- g) Theory of surplus value.
- h) Principles of democratic socialism.
- i) What is meant by direct democracy?
- j) What is mean by superstructure?

Q.3 Write short notes. (Any Two) 14

- a) Rawls theory of Justice
- b) Mills view on liberty
- c) What is Berlin's views on liberty
- d) Marxism

Q.4 Discuss Neo - Marxism. 14

OR

Write an essay on democratic socialism.

Q.5 Examine Marx's theory of class struggle. 14

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दशवितात.

14

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

1. 'कम्युनिष्ट मॅनिफेस्टो' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) प्लेटो
ब) लास्की
क) जे. एस. मिल
ड) मार्क्स एंग्लस
2. जे. एस. मिल ने ---- चा पुरस्कार केला.
अ) हुकुमशाही
ब) राजेशाही
क) प्रातिनिधीकशासन
ड) साम्यवाद
3. राज्यविरहीत समाजाची संकल्पना कोणत्या विचारवंताची आहे.
अ) हेगेल
ब) जे. एस. मिल
क) मार्क्स
ड) प्रा. लास्की
4. जे. एस. मिल. यांनी पुढील पैकी ---- हा ग्रंथ लिहिला.
अ) दास कॅपिटल
ब) सोशल कॉन्ट्रक्ट
क) ऑन लिबर्टी
ड) ग्रामर ऑफ पॉलिटिक्स
5. उपयुक्ततावादी विचारांचा पाया ---- यांनी घातला.
अ) ह्युम
ब) मार्क्स
क) जेम्स मिल
ड) बेन्थॅम
6. वितरणात्मक न्यायाची तत्वे ---- यांनी मांडली.
अ) रॉल्स
ब) कार्ल मार्क्स
क) हर्बर्ट स्पेन्सर
ड) गॉडवीन
7. बेन्थॅमच्या विचारातील त्रुटी ---- यांनी दाखविल्या.
अ) लास्की
ब) मिल
क) मार्क्स
ड) ग्रीन
8. नकारात्मक स्वातंत्र्याची संकल्पना ---- यांनी मांडली.
अ) बार्लिन
ब) रॉल्स
क) मिल
ड) कार्ल पॉपर
9. ---- यास लोकशाहीवर नाखूष असणारा विचारवंत मानले जाते.
अ) जेम्स मॅडिसन
ब) टी. एच. ग्रीन
क) जे. एस. मिल
ड) बेन्थॅम
10. अतिरिक्त मूल्याचा सिध्दांत ---- यांनी मांडला.
अ) कार्ल मार्क्स
ब) हेगेल
क) ग्रीन
ड) जे. एस. मिल
11. 'सामाजिक करार' संकल्पनेचे नव्याने विश्लेषण ---- यांनी केले आहे.
अ) रॉल्स
ब) नोझिक
क) कार्ल पॉपर
ड) ओकशॉट
12. ---- हा नागरी अधिकार मानला जातो.
अ) सार्वजनिक नोकरीचा अधिकार
ब) मतस्वातंत्र्य व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य
क) निवडणूक जिंकण्याचा व मतदान करण्याचा अधिकार
ड) संपत्तीचा अधिकार

13. लोकशाही म्हणजे बहुमताची हुकूमशाही आहे, अशी व्याख्या ---- यांनी केली आहे.
अ) बेन्थॅम
ब) रुसो
क) जॉन डनिंग
ड) टॉक्वविले
14. न्यू लेफ्ट मुव्हमेंट ---- शतकात सुरु झाली.
अ) 20 व्या
ब) 19 व्या
क) 18 व्या
ड) 17 व्या

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

1. वर्ग संघर्ष म्हणजे काय?
2. मिलच्या उपयुक्ततावादाच्या मर्यादा कोणत्या?
3. वर्गहीन समाजरचना म्हणजे काय?
4. सद्यकालीन लोकशाहीवादी विचारवंताची नावे सांगा.
5. नवमाक्सवादयांची ज्ञान मीमांसा
6. कामगारांची हुकूमशाही म्हणजे काय?
7. अतिरिक्त मूल्यांचा सिध्दांत
8. लोकशाही समाजवादाची तत्वे
9. प्रत्यक्ष लोकशाही म्हणजे काय?
10. इमारतीचा डोलारा म्हणजे काय?

प्र. 3 कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

14

1. रॉलचा न्यायाचा सिध्दांत
2. मिलचे स्वातंत्र्याविषयी विचार
3. बर्लिनचे स्वातंत्र्याविषयी विचार सांगा.
4. मार्क्सवाद

प्र. 4 नवमाक्सवादवावर चर्चा करा.

14

किंवा

लोकशाही समाजवाद या विषयावर निबंध लिहा.

प्र. 5 मार्क्सच्या वर्ग संघर्षाच्या सिध्दांताचे परीक्षण करा.

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Marathi (Paper – XVI)**

एका वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास: कादंबरी

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र. 1 वस्तुनिष्ठ प्रश्न: योग्य पर्याय निवडा :

14

1. भालचंद्र नेमाडे यांनी 'कोसला' ही कादंबरी वयाच्या कितव्या वर्षी लिहिली?
अ) विंशीत
ब) पंचविंशीत
क) त्रिंशीत
ड) चाळीशीत
2. खालीलपैकी कोसलाचे व्यवच्छेदक लक्षण कोणते आहे?
अ) उदाहरणार्थ
ब) आकाशग
क) वंशी
ड) उपनेत्र
3. कोसला कादंबरीतील पांडुरंग पुण्याला शिक्षणासाठी गेल्यानंतर प्रारंभी कोणाकडे थांबला होता?
अ) मामाकडे
ब) डॉक्टरकडे
क) हॉटेलमध्ये
ड) मावशीकडे
4. नंदा खरे यांचे पूर्ण नाव लिहा.
अ) अनंत यशवंत खरे
ब) विश्वनाथ अनंत खरे
क) आनंद यशवंत खरे
ड) अमोल दिनानाथ खरे
5. 'अंताजीची बखर' या कादंबरीतील अंताजीच्या आईचे नाव लिहा.
अ) मैना
ब) कमळी
क) गोदा
ड) सुमन
6. 'अंताजीची बखर' कादंबरीतील महाशय तथा मथुरा कोणत्या पंथाचे उपासक असतात?
अ) शैव
ब) वैष्णव
क) शाक्त
ड) नागेश
7. भूमी कादंबरीतील मैथिलीच्या मुलाचे नाव लिहा.
अ) चिन्मय
ब) अंशुमन
क) वैभव
ड) दिनकर
8. मैथिलीला कोणासोबत लग्न करायचे असते?
अ) चेतन
ब) डॉ. मित्रा
क) संजू
ड) मिलिंद
9. 'भूमी' कादंबरीची नायिका मैथिलीला अम्माच्या मृत्युनंतर कोण घेऊन जाते?
अ) आत्या
ब) जानकी
क) मॅथ्यूज टीचर
ड) डॉ. चित्तू
10. 'भूमी' कादंबरीतील मैथिली कोणाकडे कामाला जाते?
अ) बिना
ब) लली
क) देवस्थळी
ड) मीनल

11. देशोधडी कादंबरीतील सुभाषला नवकरी लागावी यासाठी कोण उपवास धरते?
 अ) शुभांगी
 क) संगीता
 ब) रत्नी
 ड) विमला
12. सुभाष तावरे यांच्या विहिरीवरील मोटारीचे पाणी कोण चोरतो?
 अ) तुळश्या
 क) धोंड्या
 ब) दिलापा
 ड) खाशाबा
13. मिटकी गावातील हुल्लडबाजांनी कोणत्या शिक्षिकेला त्रास दिला?
 अ) घुगे बाई
 क) कमल बाई
 ब) साबणे बाई
 ड) शरयू बाई
14. सुभाष तावरेने स्टेशनरीचे दुकान कोठे सुरु केले?
 अ) मिटकी
 क) पुणे
 ब) सांगली
 ड) ताकवडी

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

1. कोसला कादंबरीतील पांडुरंगच्या होस्टेलवरील मित्रांची नावे लिहा.
2. पांडुरंग सांगवीकर वेताळच्या टेकडीवर कोणाबरोबर जातो?
3. अण्णाचे आंबिवडे येथील मन रिझवण्याचे पात्र कोणते होते?
4. अंताजीचा कशाने अमरत्व प्राप्त होण्यासाठी त्याचा जन्म झाला असेल असे वाटते?
5. मैथिली समुद्रकिनारी कोणासोबत चेंडू खेळते?
6. मिलिंद जोशीच्या बहिणीचे नाव काय होते?
7. सुभाष तावरेला कोणाचा आधार होता?
8. मिटकी गावाचे राजकारण गढूळ करण्यास कोण कारणीभूत असतो?

प्र.3 अ) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

08

1. सुरेश व पांडुरंग सिंहगडावर गेल्यावर त्यांची कशी फजिती होते, ते कोसला कादंबरीच्या आधारे लिहा.
2. भूमी कादंबरीतील मैथिली नापास झाल्यानंतर तिला आत्याने कशारीतीने सावरून घेतले, तो प्रसंग शब्दबद्ध करा.
3. 'देशोधडी' कादंबरीत शेतमालाला योग्य भाव मिळत नसल्याची खंत कोणत्या प्रसंगातून व्यक्त झाली आहे?

ब) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

06

1. नंदा खरे : व्यक्ती व वाङ्मय
2. कोसला कादंबरी : भाषा विशेष
3. अंताजीची बखर कादंबरीतील व्यक्तिरेखा : पुरबी

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.

14

'कोसला' कादंबरीचे कथानक लिहा.

किंवा

'भूमी' कादंबरीतून स्त्रीवेदनेची विविध रूपे कशारीतीने आली आहेत, ते स्पष्ट करा.

प्र.5

नवीन व्यवस्थेत गावगाडा मोडून पडत असल्याची खंत देशोधडी कादंबरीतून कशारीतीने आली आहे, ते साधार लिहा.

14

11. सोपारवाडी पोलिस स्टेशनचे वरिष्ठ पोलिस निरीक्षक कोण?
 अ) बळी जंगम
 क) भाऊ आवळस्कर
 ब) मारोतराव धायमोडे
 ड) भालचंद्र लक्ष्मण
12. 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' कथासंग्रहात एकूण किती कथांचा समावेश आहे?
 अ) आठ
 क) सहा
 ब) नऊ
 ड) सात
13. 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' कथासंग्रहास कोणाची प्रस्तावना आहे?
 अ) निखिलेश चित्रे
 क) प्रवीण बांदेकर
 ब) सतीश तांबे
 ड) तुळशी परब
14. कथालेखक हा सामाजिक आणि वैयक्तिक अशा दोन परिघांच्या नेमका कुठे असतो?
 अ) अग्रभागी
 क) केंद्रस्थानी
 ब) मध्यभागी
 ड) आद्यस्थानी

प्र.2 थोडेक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

1. बाळशास्त्री जांभेकर यांनी सुरु केलेल्या दोन वृत्तपत्रांची नावे लिहा.
2. 'कालचक्र' मधील विषयाचे महत्व थोडेक्यात सांगा.
3. 'मेड इन इंडिया' कादंबरीत वऱ्हाडी भाषेतील चार शब्द लिहा.
4. जयंत पवार यांच्या समकालीन चार कथाकरांची नावे लिहा.
5. 'कालचक्र' मधील प्रभावी व्यक्तिरेखा कोणत्या ते सांगा.
6. छटा का भर रात्र, तुकडा तुकडा चंद्र' कथेतील दोन मित्रांची नावे लिहा.
7. 'मेड इन इंडिया' कादंबरीत कोणत्या विषयाचे औचित्य साधले आहे ते सांगा.
8. 'गुलामगिरी' स्त्री प्रस्तावना कोणी लिहिले आहे ते सांगा.

प्र.3 अ) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

08

1. 'कालचक्र' कशास म्हटले आहे ते सांगा.
2. जन्म एक व्याधी..... कथेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
3. 'मंबईची हल्लीची व पूर्वीची स्थिती' संबंधी गोविंद नारायण माडगावकर यांचे विचार स्पष्ट करा.

ब) टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

06

1. 'मेड इन इंडिया' कादंबरी नायकाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
2. गृहिणी आणि माता
3. सड्डम में टड्डम! याचा अर्थ स्पष्ट करा.

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.

14

ग्रामीण जीवनाचा अस्सल हस्त ऐवज म्हणून 'मेड इन इंडिया' कादंबरीचे वेगळेपण विशद करा.
किंवा

'कालचक्र' मधून कौटुंबिक जीवनातील विविध पातळ्यांवरील संघर्ष कशारीतीने प्रकट झाला आहे सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.5 जयंत पवार हे कथा माध्यमाच्या नवीन शक्यता तपासून पाहणारे गंभीर लेखक आहेत.

14

'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' कथासंग्रहाद्वारे स्पष्ट करा.

11. क्रिया पूर्वी घडली असे जेव्हा कळते तेव्हा कोणता काळ असतो?
 अ) भूतकाळ ब) वर्तमानकाळ
 क) भविष्यकाळ ड) चालु भूतकाळ
12. पाचावर धारण बसणे या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय?
 अ) आनंद होणे ब) दुःख होणे
 क) खुप घाबरणे ड) पळून जाणे
13. आपण हे कोणते सर्वनाम आहे?
 अ) दर्शक सर्वनाम ब) प्रश्नार्थक सर्वनाम
 क) आत्मवाचक सर्वनाम ड) अनिश्चित सर्वनाम
14. आशाची कविता लिहून झाली! या वाक्यातील प्रयोग ओळखा.
 अ) नवीन कर्मणी ब) समापन कर्मणी
 क) शक्य कर्मणी ड) पुराण कर्मणी

प्र.2 दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

- विकारी व अविकारी शब्द म्हणजे काय?
- सर्वनामाचे प्रकार कोणते?
- काळाचे एकूण प्रकार किती?
- भविष्यकाळाची व्याख्या सांगून प्रकार लिहा.
- वाक्प्रचार म्हणजे काय?
- मनात भांडे खाणे या वाक्प्रचाराचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.
- कर्तरी प्रयोगाची व्याख्या लिहा.
- तोंड या शरीर अवयवाशी संबंधित चार वाक्प्रचार लिहा.

प्र.3 अ) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

08

- नामाची व्याख्या सांगून प्रकार लिहा.
- अपूर्ण भूतकाळ म्हणजे काय ते सांगून दोन उदाहरणे लिहा.
- वाक्प्रचार म्हणजे काय ते स्पष्ट करा व त्याचा भाषेत कसा व का उपयोग केला जातो ते लिहा.

ब) टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

06

- भावे प्रयोग
- वर्तमान प्रयोग
- केवल प्रयोगी अव्यय

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.

14

प्रयोग म्हणजे काय ते सांगून कर्मणी प्रयोगाचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

काळाची व्याख्या व प्रकार सांगून भूतकाळाचे प्रकार सविस्तर लिहा.

प्र.5 शब्दाच्या विकारी जाती कोणत्या ते सांगून सर्वनाम या शब्दजातीची चर्चा करा.

14

11. जयकांतन साहित्यकार के साथ ---- भी रहे है।
 अ) राजनेता
 क) कलाकार
 ब) गायक
 ड) फिल्ममेकर
12. जयकांतन की मृत्यु सन् ---- में हुई।
 अ) 2010
 क) 2013
 ब) 2011
 ड) 2015
13. जयकांतन ---- भाषा के साहित्यकार रहे है।
 अ) तमिल
 क) कन्नड
 ब) तेलगू
 ड) बांगला
14. जयकांतन आरंभ में ---- पार्टी के कार्यकर्ता रहे।
 अ) काँग्रेस
 क) जनता
 ब) मार्क्सवादी
 ड) समाजवादी

प्र. 2 निम्नलिखित में से किन्ही सात प्रश्नों के उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए। 14

1. महाश्वेता देवी के उपन्यासों की प्रमुख विशेषताएँ लिखिए।
2. 'अग्निगर्भ' उपन्यास के जारिए कौनसा संदेश किया है?
3. 'अग्निगर्भ' उपन्यास किन समस्याओं को उजागर करता है?
4. 'पूरब और पश्चिम' कहानी नारी जीवन के कौनसे तथ्य को उजागर करती है?
5. सिंगारम मौन क्यों बन जाता है?
6. गौरी दादी बेटे की बात को क्यों मानती है?
7. 'युगसंधि' कहानी का उद्देश्य लिखिए।
8. 'अधूरे मनुष्य' संग्रह की कहानियों में कौनसी विशेषताएँ मिलती है?

प्र. 3 अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 08

1. सोमरा
2. काली साँतरा
3. अग्निगर्भ में संघर्ष

ब) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 06

1. आलमु
2. 'युगसंधि' कहानी का कथ्य
3. 'अधूरे मनुष्य' के स्त्री पात्र

प्र. 4 'दिन की एक पैसेंजर गाडी' कहानी की समीक्षा कीजिए। 14

अथवा

'अधूरे मनुष्य' संग्रह की कहानियों में चित्रित के मानवीयता को विशद कीजिए।

प्र. 5 'अग्निगर्भ' उपन्यास का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए। 14

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Hindi (Paper - VIII)**

साहित्यिक वर्ग: क प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1. 'भ्रमर गीत' — की सर्वोत्कृष्ट रत्नराशि है।
अ) सूर सारावली
ब) सूरसागर
क) साहित्य लहरी
ड) सूरसागरीका
2. दिल्ली के — तक को होली के दिनों में 'कन्हैया' बनने का शौक हुआ करता था।
अ) मुहम्मद शाह रंगीले
ब) शहाँजहाँ
क) अकबर
ड) अमरकवि
3. सूरसागर की पध्दति पर वैसी ही मनोहारिणी और सरस रचना तुलसी की — मौजूद है।
अ) कवितावली
ब) कृष्ण गीतावली
क) गीतावली
ड) सुरसारावली
4. सूर में — की छाप तुलसी की अपेक्षा अधिक है।
अ) सामाजिकता
ब) श्रृंगारिकता
क) साम्प्रदायिकता
ड) विनम्रता
5. सूरदास तीनों नहीं उपजत — धान कुम्हाँडे।
अ) बीज
ब) धनिया
क) पौधा
ड) जवार
6. — बिहारी की ससुराल थी।
अ) दिल्ली
ब) रायपुर
क) गोविंदपुर
ड) मथुरा
7. बिहारी के पिता — के शिष्य हो गए।
अ) कनकदास
ब) नरहरिदास
क) रामदास
ड) कृष्णदास
8. 'नहिं परागु नहिं मधुर मधु' यह दोहा बिहारी ने — राजा को भेजा।
अ) कीर्तिसिंह
ब) रामसिंह
क) जयसिंह
ड) कृष्णसिंह
9. भूषण का जन्म — गाँव में हुआ।
अ) काशी
ब) सीही
क) तिकवांपुर
ड) विपशी
10. भूषण — के भाई माने जाते हैं?
अ) रसखान
ब) केशवदास
क) मतिराम
ड) घनानंद

11. ——— वीररस के प्रसिद्ध कवि माने जाते हैं।
 अ) भूषण
 क) रसखान
 ब) बिहारी
 ड) तुलसीदास
12. बिहारी का जन्म ——— में हुआ।
 अ) ग्वालियर
 क) दिल्ली
 ब) कोलकता
 ड) सीही
13. सूरदास की भाषा ——— है।
 अ) अवधी
 क) भोजपुरी
 ब) मैथिली
 ड) ब्रज
14. सूरदास का जन्मगाँव ——— माना जाता है।
 अ) दरभंगा
 क) मगहर
 ब) काशी
 ड) सीही

प्र. 2 निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए।

14

- बिहारी का एक दोहा लिखिए।
- भूषण किस काल के कवि माने जाते हैं?
- सूरदास को कौनसे रस का कवि माना जाता है?
- सूरदास की दो रचनाओं के नाम लिखिए।
- भूषण की रचनाओं के नाम लिखिए।
- सत्सई परंपरा पर संक्षेप में प्रकाश डालिए।
- भूषण ने छत्रपति शिवाजी के संबंध में किस प्रकार वर्णन किया है?
- बिहारी को श्रृंगारी कवि क्यों कहा जाता है?

प्र. 3 अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर ससंदर्भ व्याख्या दीजिए।

08

- लिखि आई ब्रजनाथ की छाप
 बाँधे फिरत सीस पर उधौ देखत आवैं ताप।।
 नूतन रीति नंदनंदन की घर-घर दीजत थाप।
 हरि आगे कुब्जा अधिकारी, तातें है यह दाप।।
 आए कहत जोग अवरधो अविगत – कथा की जाप।
 सूर सँदसो सुनि नहीं लागै कहौ कौन को पाप।।
- जनि चालो, अलि, बात पराई।
 ना कोउ कहै सुनै या व्रज में नइ कीरति सब जाति हिराई।।
 बूझै समाचार मुख ऊधो कुल की सब आरति बिसराई।
 भले संग बसि भई भली मति, भले मेल पहिचान कराई।।
 सुंदर कथा कटुक सी लागी उपजत उर उपदेश खराई।
 उलटी नाव सूर के प्रभू को बटे जात माँगत उतराई।।
- छुटहि न लाज, न लालचौ प्यौ लखि नैहर – गेह।
 सटपटात लोचन खरे, भरे सकोच सनेह।।

ब) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।

06

- सूर की भाषा
- बिहारी की अनुभव योजना
- भूषण काव्य में रस

प्र. 4 भ्रमरगीत की दार्शनिक पृष्ठभूमि पर प्रकाश डालिए।

14

अथवा

‘भूषण को राष्ट्रीय कवि कहा जाता है’ पर निबंध लिखिए।

प्र. 5 बिहारी के काव्य में संयोग श्रृंगार का वर्णन किस प्रकार किया है?

14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Hindi (Paper - VIII)
 व्यावसायिक वर्ग: अनुवाद
 सिद्धांत और प्रयोग

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1. मशीनी अनुवाद को ——— अनुवाद कहा जाता है।
 अ) यांत्रिक
 ब) कायिक
 क) तकनीकी
 ड) सूचना
2. अनुवाद में शब्दकोश का महत्व ——— के रूप में है।
 अ) अंग
 ब) तत्व
 क) साधन
 ड) लक्षण
3. लेखक का होना आसान है किंतु ——— का होना अत्यंत कठिन है।
 अ) कवि
 ब) लेखक
 क) समीक्षक
 ड) अनुवादक
4. नाट्यानुवाद की सबसे बुनियादी समस्या ——— संबंधित है।
 अ) चरित्र चित्रण
 ब) कथानक
 क) सांस्कृतिक परिवेश
 ड) हास्य—व्यंग्य
5. विद्वानों के अनुसार ——— का अनुवाद करना कठिन है।
 अ) उपन्यास
 ब) कहानी
 क) काव्य
 ड) नाटक
6. ——— सामग्री के अनुवाद के लिए पारिभाषिक शब्दावली अत्याधिक आवश्यक है।
 अ) कार्यालयीन
 ब) साहित्यिक
 क) विधी
 ड) वैज्ञानिक—तकनीकी
7. अनुवाद का सबसे उपजाऊ प्रदेश ——— का है।
 अ) तकनीकी
 ब) मानविकी
 क) साहित्य
 ड) कार्यालयीन
8. अनुवाद ——— के अंतर्गत आता है।
 अ) प्रायोगिक भाषाविज्ञान
 ब) कला
 क) विज्ञान
 ड) उपयोगी कला
9. जिस भाषा में अनुवाद किया जाता है उसे ——— भाषा कहते हैं।
 अ) मूल भाषा
 ब) लक्ष्य भाषा
 क) स्रोतभाषा
 ड) पहली भाषा
10. 'अनुवाद: सिद्धांत और प्रयोग' के रचयिता ——— हैं।
 अ) गोपीनाथन
 ब) भोलानाथ तिवारी
 क) सुरेश सिंहल
 ड) कैलाशचंद्र भाटिया

11. वर्तमान शताब्दी को ---- शताब्दी कहा गया है।
 अ) अनुवाद शताब्दी
 ब) सिनेमा शताब्दी
 क) युद्ध शताब्दी
 ड) राजनीति शताब्दी
12. अनुवाद उतना ही कष्टसाध्य कार्य है, जितना.....!
 अ) मौलिक पठन
 ब) मौलिक कथन
 क) मौलिक लेखन
 ड) मौलिक भाषण
13. अनुवादक को ---- भी कहते हैं।
 अ) दुभाषिया
 ब) रचनाकार
 क) कवि
 ड) लेखक
14. अभिव्यंजनापरक भाषा का प्रयोग ---- प्रकार के अनुवाद में किया जाता है।
 अ) वाणिज्य अनुवाद
 ब) बैंक अनुवाद
 क) इलेक्ट्रॉनिक मीडिया
 ड) सृजनात्मक साहित्य

प्र. 2 निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए।

14

1. अनुवाद के किन-किन क्षेत्रों का अध्ययन पाठ्यक्रम में रखा गया है?
2. विधि साहित्य के अनुवाद की महत्वपूर्ण समस्या कौनसी है?
3. पारिभाषिक शब्द किसे कहते हैं?
4. कार्यालयीन अनुवाद से क्या तात्पर्य है?
5. संचार माध्यम अनुवाद से क्या तात्पर्य है?
6. साहित्यिक अनुवाद की किन्हीं दो समस्याओं को बताइए।
7. अनुवाद में पुनरीक्षण कार्य क्यों आवश्यक है?
8. लिप्यंतरण से क्या तात्पर्य है?

प्र. 3 अ) निम्नलिखित मराठी अनुच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए।

08

वायुपुत्र हनुमान, पितामह भीष्म, स्वामी दयानंद, स्वामी विवेकानंद यासारख्या बाल-ब्रह्मचार्यांनी भारत भूमीला पवित्र बनविले आहे. जगातील प्राचीन ग्रंथ वेदामध्ये ब्रह्मचारी मृत्युवर विजय मिळवितात असे लिहिले आहे. ब्रह्म या शब्दाचे तीन अर्थ आहेत. परमेश्वर, विद्या आणि शरीर रक्षण ब्रह्मचर्य पाळल्यामुळे शरीर निरोगी बनते. ज्याचे शरीर निरोगी व मन ही निरोगी असते, त्याची स्मरणशक्ति तीव्र असते. स्मरणशक्तीमुळे आकलनशक्ती वाढते. विद्यार्थी जीवनामध्ये आकलनशक्ती ही खुप महत्त्वाची आहे. ब्रह्मचर्यामुळे विद्यार्थी जीवनातील उणिवा दूर होतात. प्राचीन भारतीय साहित्यात ब्रह्मचर्याचे महत्त्व सांगितले आहे. याचे पालन केल्यामुळे विद्यार्थी निरोगी बुद्धिमान, धनवान व महान बनतो. ब्रह्मचर्याचे महत्त्व अपार आहे.

ब) निम्नलिखित अंग्रेजी अनुच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए।

06

We are now a great and free nation. We have in our country, a government of the people, by the people, for the people, in the words of Abraham Lincon. We are now our masters and our future is in our own hands. We elect our representatives to the house of the people. In this way we govern ourselves for the welfare of the whole nation.

As the citizens of a free nation. We have our rights. But we have our duties and responsibilities also; we cannot only enjoy our rights and neglect our duties.

प्र. 4 अनुवाद के उपकरण एवं साधनों पर प्रकाश डालिए।

14

अथवा

अनुवादक के गुणों पर चर्चा कीजिए।

प्र. 5 अनुवाद की सार्थकता, प्रासंगिकता, महत्त्व एवं व्यावसायिक परिदृश्य पर प्रकाश डालिए।

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
English (Paper – VIII)
TRANSLATION STUDIES

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) The name of the vice-principal of the college where Pandurang studied was _____.
 a) Prof. Damle
 b) Prof. Gune
 c) Prof. Limaye
 d) Prof. Paranjape
- 2) Madhu Deshmukh, Pandurang's friend became _____ in Mumbai.
 a) Military Officer
 b) Lecturer
 c) Teacher
 d) Painter
- 3) *Chemmeen* was first translated into English by _____.
 a) Anita Nair
 b) V. K. Narayan
 c) T. S. Pillai
 d) Pallikunnath Kandankoran
- 4) T S Pillai received Jnanpith Award in _____.
 a) 1956
 b) 1962
 c) 1984
 d) 2011
- 5) The head of the village Bira was _____.
 a) Pandit Udaybhan Pandey
 b) Udaybhan Shukla
 c) Shriram Pandey
 d) Pandit Bhagwan Pandey
- 6) Sharankumar Limbale decided to establish _____ organization in his village.
 a) Blue Flag
 b) SFI
 c) Green Flag
 d) RPI
- 7) The real name of the lunatic Toba Tek Singh was _____.
 a) Fazal Din
 b) Ragbir Singh
 c) Balbir Singh
 d) Bishan Singh
- 8) The women working in the sugarcane fields are compared with _____.
 a) bullocks tethered to oil press
 b) slaves in concentration camps
 c) criminals in prison
 d) none of the above
- 9) In *Bitter Truth* the poet thinks that his heart has hardened like _____.
 a) tar roads
 b) metalled roads
 c) dusty roads
 d) rail roads
- 10) The short story *Catastrophe* was originally written by _____.
 a) Mahasweta Devi
 b) Mahadevi Varma
 c) Premchand
 d) Girija Shankar Parsai
- 11) *Deep Runs the Well* by Paresh Narendra Kamat is translated by _____.
 a) Meena Alexander
 b) Sacheen Pai Raikar
 c) Mallika Sengupta
 d) Ashok Bajpeyi

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
English (Paper – VIII)
CULTURAL STUDIES**

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) Gayatri Chakravorty Spivak has written the essay _____.
a) Cultural Studies and its Theoretical Legacies
b) A comparison between Women and Men
c) Can the Subaltern Speak?
d) The Analysis of Culture
- 2) In the short story 'Draupadi' - Draupadi pushes Senanayak with her two mangled _____.
a) breasts
b) hands
c) legs
d) eyes
- 3) Dulna and Dopdi went to the forest of _____.
a) Jharkhand
b) Jharkhani
c) Karnataka
d) Gadchiroli
- 4) Jashoda is a wife of _____.
a) Pandit Kalinath
b) Charan Singh
c) Kanganalicharan
d) Hari sal
- 5) Basini is an old maid servant of the _____ family.
a) Aldar
b) Haldar
c) Deshpande
d) Mahajan
- 6) In the short story behind the Bodice: Choli ke phichhe – Sital is wife of _____.
a) Ujan
b) Upin
c) Uday
d) Gopal
- 7) What is behind the bodice? The answer is of course _____.
a) Soul
b) Dil
c) Breasts
d) Heart
- 8) Tarabai Shinde's essay 'A comparison between Women and Men' published in _____.
a) 1882
b) 1888
c) 1884
d) 1885
- 9) _____ is the most influential figure in contemporary cultural studies.
a) Raymond Paul
b) Stuart Hall
c) Daniel foe
d) None of them
- 10) Bharathipura is a village situated in the western hills of _____.
a) Kerala
b) Gujarat
c) Karnataka
d) Jaipur

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018

Kannada (Paper - XVI)
STUDY OF TRANSLATION

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

14

- 1) ಎಪಿಕ್ _____ ಎಂದರೆ
 - 1) ಕತೆ
 - 2) ನಾಟಕ
 - 3) ಮಹಾಕಾವ್ಯ
 - 4) ಕಾವ್ಯ
- 2) ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವಿ _____
 - 1) ಬೈರನ್
 - 2) ಕೀಟ್ಸ್
 - 3) ಹ್ಯೂಗೋ
 - 4) ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್
- 3) ವಾಟರ್ ಫಾಲ್ಸ್ _____ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ
 - 1) ಜಲಪಾತ
 - 2) ಧಬಧಬ
 - 3) ಜಲಚರ
 - 4) ಜಲವಾಹಿನಿ
- 4) ಮರಾಠಿಯ ಕಾಕಾ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ _____
 - 1) ಮಾಮಾ
 - 2) ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ
 - 3) ದೊಡ್ಡಪ್ಪ
 - 4) ಸೋದರಮಾವ
- 5) ಗಡಿ ಭಾಗ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ _____
 - 1) ಆಳುಮಗ
 - 2) ಗಾಡಿ ಭಾಗ
 - 3) ಸೀಮಾ ಪ್ರದೇಶ
 - 4) ಸೀಮೆ
- 6) ಕನ್ನಡದ ಹೆಚ್ಚು ಕಾದಂಬರಿ ಮರಾಠಿಗೆ ಬಂದದ್ದು _____
 - 1) ಭೈರಪ್ಪ
 - 2) ನಿರಂಜನ
 - 3) ನರಸಿಂಹಯ್ಯ
 - 4) ಕುಟ್ಟೀಮನಿ
- 7) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದವರು _____
 - 1) ತೀನಂತ್ರೀ
 - 2) ರಂತ್ರೀ
 - 3) ಬಿವಂತ್ರೀ
 - 4) ಎಂಆರ್‌ಶ್ರೀ
- 8) ಆಟೋಬಾಯೋಗ್ರಾಫಿ _____ ಎಂದರೆ
 - 1) ಚರಿತ್ರೆ
 - 2) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ
 - 3) ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ
 - 4) ಕತೆ
- 9) ಟ್ರಾಜೆಡಿ - ಎಚಿದರೆ -
 - 1) ದುಃಖ
 - 2) ಸುಖ
 - 3) ಸುಖಾಂತ್ಯ
 - 4) ದುಃಖಾಂತ್ಯ
- 10) ಕಾದಂಬರಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು _____ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ.
 - 1) ಹಿಂದಿ
 - 2) ಮರಾಠಿ
 - 3) ತೆಲುಗು
 - 4) ಇಂಗ್ಲೀಷ್
- 11) ಅನುವಾದದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ _____
 - 1) ಕಾರಂತ
 - 2) ಭೈರಪ್ಪ
 - 3) ಪಂಪ
 - 4) ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿ
- 12) ಸಾನೆ ಗುರೂಜಿ ಭಾಷೆ _____
 - 1) ತೆಲುಗು
 - 2) ಬಂಗಾಳಿ
 - 3) ಮರಾಠಿ
 - 4) ಕನ್ನಡ
- 13) ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದದ್ದು _____ ಜ್ಞಾನ
 - 1) ದ್ವಿಭಾಷಾ
 - 2) ಪರಂರೆ
 - 3) ಹಣ
 - 4) ಪತ್ರಿಕಾ
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಅನುವಾದಕರು _____

- ಪ್ರ. 2 ಏಳಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ - 14
- 1) ಶಬ್ದಾನುವಾದ
 - 2) ವ್ಹಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್
 - 3) ಅವುವಾದ ಅಗತ್ಯ ಇಂದು.
 - 4) ಭಾವಾನುವಾದ
 - 5) ರೂಪಾಂತರ
 - 6) ಅನುವಾದದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
 - 7) ರೆವರೆಂಡ್ ಕಿಟಿಲ್ ಅವರ ಸಾಧನೆ
 - 8) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಅನುವಾದ ಕೃತಿ
- ಪ್ರ. 3 ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ - 14
- 1) ಅನುವಾದಕನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು.
 - 2) ಅನುವಾದ ಒಂದು ಕಲೆ.
 - 3) ಅನುವಾದದ ಪ್ರಕಾರಗಳು.
- ಪ್ರ. 4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ - 14
- 1) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
 - 2) ಅನುವಾದದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ. 5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ - 14
- ಅನುವಾದಕನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Urdu (Paper - VIII)

URDU SAHAFAT AUR FANN-E-TARJUMA NIGARI

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

14

۱. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے:-

- (۱) صحافتی ترجمے کو ترجمے کی سب سے زیادہ _____ قسم سمجھا جاتا ہے -
مشکل ، مستقل ، معمولی ، آسان -
- (۲) مترجم کو ادبی ترجمہ کرنے کے لئے دو زبانوں سے واقفیت کافی نہیں بلکہ دو _____ سے
واقفیت بھی ضروری ہے -
مذہبوں ، عقائد ، تہزیبوں ، خاندانوں -
- (۳) _____ ترجمہ سب سے مشکل مانا جاتا ہے -
نثری ، سائنسی ، صحافتی ، منظوم -
- (۴) _____ میں فکر و خیال کی آزادی کے ساتھ اظہار میں بھی کچھ آزادی ہوتی ہے -
بامحاورہ ترجمے ، آزاد ترجمے ، لفظی ترجمے ، مننی ترجمے -
- (۵) "ورنا کلر ٹرا نسلیشن سوسائٹی کا قیام _____ میں عمل میں آیا -
فورٹ ولیم کالج ، فورٹ سینٹ جارج کالج ، علی گڑھ تحریک ، دلی کالج
- (۶) _____ کے قیام کا مقصد ایسی یونیورسٹی قائم کرنا تھا جس کا ذریعہ تعلیم اردو زبان ہو -
فورٹ ولیم کالج ، جامعہ عثمانیہ ، علی گڑھ یونیورسٹی ، جامعہ ملیہ دہلی ،
- (۷) مولوی عبدالحق _____ میں بحیثیت ناظم خدمات انجام دینے -
دارالترجمہ جامعہ دارالترجمہ جامعہ مولانا آزاد نیشنل اردو دارالترجمہ سائینٹفک
نئی دہلی ، عثمانیہ حیدرآباد ، یونیورسٹی ، سوسائٹی -
- (۸) میر امن دہلوی نے فارسی کی مشہور کتاب "قصہ چہار درویش" کا اردو میں ترجمہ _____
کے نام سے کیا۔
نوطرز مرصع ، گورغر بیباں ، باغ اردو ، باغ و بہار -
- (۹) اردو ترجمہ کو فروغ دینے کے لئے سر سید احمد خان نے _____ کی بنیاد ڈالی -
علی گڑھ تحریک ، ترقی پسند تحریک ، سائینٹفک سوسائٹی ، ورناکلر ٹرا نسلیشن
سوسائٹی -
- (۱۰) شعر کا شعر میں ترجمہ _____ کہلاتا ہے -
منظوم ترجمہ نثری ترجمہ ، وضاحتی ترجمہ ، مفہومی ترجمہ -
- (۱۱) قطب شاہی سلطنت کا پانچواں فرمان رواں بادشاہ محمد قلی قطب شاہ نے _____ کی غزلوں کا
اردو میں ترجمہ کیا -
ملا واعظ کاشفی ، سعدی شیرازی ، حافظ ، امیر خسرو -
- (۱۲) سائنسی تصانیف کے قدیم ترین ترجموں میں پادری کی تالیف کردہ تصنیف _____ ہے -
سفینہ حکمت ، بحر حکمت ، گنج خوبی ، دلاراسرار -
- (۱۳) ملا واعظ حسین کاشفی کی مشہور کتاب "روضتہ الشہدا" کا اردو میں ترجمہ فضلی نے
_____ کے عنوان سے کیا -
رامائن کتھا ، کربل کتھا ، شہیدان کربلا ، کربلا کا مسافر -
- (۱۴) سر سید احمد خان نے 'سائینٹفک سوسائٹی' کی بنیاد _____ میں ڈالی -
کلکتہ ، پٹنہ ، لکھنؤ ، غازی پور -

14

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے - (کوئی سات)

- (۱) "صحافی ترجمہ" کسے کہتے ہیں؟
- (۲) الگ کامیاب ترجمہ نگار کو دو زبانوں پر عبور رکھنا کیوں ضروری ہے؟
- (۳) آزاد ترجمہ کرتے وقت مترجم کو کس قسم کی سہولت ہوتی ہے؟
- (۴) "لفظی ترجمہ" سے کیا مراد ہے؟
- (۵) فورٹ ولیم کالج کے چند مشہور و مقبول مترجمین کے نام تحریر کیجئے؟
- (۶) آزاد ترجمہ سب سے پہلے اردو زبان میں کس نے کیا؟ تصنیف کا نام لکھیے؟
- (۷) علمی ترجمہ کرتے وقت کن باتوں کا خیال رکھنا چاہئے؟
- (۸) ترجمہ کی تعریف بیان کیجئے؟

08

۳. الف) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے - (کوئی دو)

۱. ترجمہ کی تاریخ پر مختصر روشنی ڈالیے؟
۲. ترجمے میں اصطلاحات کی اہمیت بیان کیجئے؟
۳. منظوم ترجمہ میں دشواریاں کیوں پیش آتی ہیں؟

06

ب) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے - (کوئی دو)

۱. ترجمہ کی اہمیت و افادیت بیان کیجئے؟
۲. "سائنسی ترجمہ" پر مختصر نوٹ لکھیے؟
۳. "ادبی ترجمہ" سے کیا مراد ہے؟

14

۴. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے - (کوئی ایک)

- (۱) ترجمے کا فن اور اس کی مختلف قسمیں مفصل بیان کیجئے؟
- (۲) اردو ترجمے کے مختلف اداروں کی خدمات پر مفصل نوٹ تحریر کیجئے؟

14

۵. مذہبی ترجمے کی اہمیت اور آغاز و ارتقاء پر مفصل نوٹ قلمبند کیجئے؟

13. ---- या थिऑसॉफीस्ट महिला नेत्या आर्यलॅंड देशाशी संबंधित होत्या.
अ) डॉ. अँनी बेझंट
ब) डॉर्थी जिनाराज - दासा
क) अमु स्वामीनाथन
ड) मागरेट कीझन्स
14. 'ऑल इंडिया ट्रेड युनियन' ची स्थापना ---- मध्ये झाली.
अ) 1920
ब) 1925
क) 1916
ड) 1931

- प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात) 14**
1. वैद्यकीय क्षेत्रात काम करणाऱ्या स्त्रीयांची माहिती स्पष्ट करा.
 2. वसाहतकालीन उदयोगातील स्त्रीयांच्या कामाची चर्चा करा.
 3. स्वातंत्र्योत्तर स्त्रीयांच्या मालमत्ता हक्काविषयी सांगा.
 4. स्मृती काळातील स्त्री शिक्षणांविषयी चर्चा करा.
 5. मुघल साम्राज्यातील स्त्री साहित्याची माहिती द्या.
 6. कोठारी आयोग स्पष्ट करा.
 7. 1920 च्या असहकार चळवळीतील स्त्रीयांचा सहभाग स्पष्ट करा.
 8. स्त्रीयांचे कापड उदयोगातील कामाची माहिती सांगा.
 9. भारतीय महिला संघटनेचे कार्य सांगा.
 10. भारतीय राजकीय पक्षातील महिला संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्र. 3 कोणत्याही दोन टीपा लिहा. 14**
1. मुघलकालीन स्त्री शिक्षण
 2. शेतकरी आणि कामगार चळवळीतील स्त्रीया
 3. स्त्रीयांचे शेतीमधील योगदान
 4. स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्रीयांच्या संघटना
- प्र. 4 स्त्रीयांच्या विविध व्यवसायातील सहभाग याबाबत चर्चा करा. 14**
- किंवा**
- प्राचीन भारतातील स्त्री-शिक्षण स्पष्ट करा.
- प्र. 5 क्रांतीकारी चळवळीतील स्त्रीयांच्या कार्याची चर्चा करा. 14**

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

14

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

1. WTO चे मुख्यालय ---- येथे आहे.
अ) ऊरुग्वे
ब) हवाना
क) जिनेव्हा
ड) यापैकी नाही
2. ---- ही भारतातील सार्वजनिक क्षेत्रामधील प्रमुख समस्या आहे.
अ) औद्योगिक आजारपण
ब) क्षमतेचा अपूरा वापर
क) खर्चातील वाढ
ड) वरिल सर्व
3. भारताने 'निर्गुतवणूक' धोरणाचा स्विकार ---- वर्षापासून केला.
अ) 1981
ब) 1991
क) 2001
ड) 2011
4. 1991 मध्ये सरकारने ---- यांच्या अध्यक्षतेखाली बँकिंग क्षेत्रातील सुधारणेसाठी समिती नियुक्त केली.
अ) एम. नरसिंहम
ब) सी. रंगराजन
क) एस. चक्रवर्ती
ड) डी. जी. कर्वे
5. अल्पकालीन कर्जपुरवठा ---- बाजारामार्फत होतो.
अ) भांडवल
ब) नाणे
क) शेअर्स
ड) वरिलपैकी नाही
6. SEBI ची स्थापना ---- मध्ये झाली.
अ) 1995
ब) 1948
क) 1988
ड) 1991
7. ---- हे चलनविषयक धोरणाचे साधन आहे.
अ) कर
ब) सार्वजनिक खर्च
क) बँकरेट
ड) सार्वजनिक कर्ज
8. भांडवल बाजारात ---- हि विकास वित्तीय संस्था मध्यम व दीर्घकालीन कर्जाचा पुरवठा करते.
अ) UTI
ब) ICICI
क) IDBI
ड) वरिलपैकी सर्व
9. स्वातंत्र्यपूर्व भारताचा निर्यात व्यापार प्रामुख्याने ---- वस्तुंशी संबंधित होता.
अ) भांडवली
ब) पेट्रोलियम
क) प्राथमिक
ड) इलेक्ट्रॉनिक
10. FEMA म्हणजे ----.
अ) सांघिक विनिमय व्यवस्थापन कायदा
ब) अन्नधान्य विनिमय व्यवस्थापन कायदा
क) विदेशी विनिमय व्यवस्थापन कायदा
ड) यापैकी नाही
11. व्यवहार तोलाची संकल्पना ---- शी निगडित आहे.
अ) स्थानिक व्यापार
ब) अंतर्गत व्यापार
क) राज्य व्यापार
ड) आंतरराष्ट्रीय व्यापार

12. FDI म्हणजे ----
- अ) अन्नधान्य विकास निर्देशांक
ब) विदेशी विकास संस्था
क) विदेशी थेट गुंतवणूक
ड) वरिलपैकी नाही
13. ---- हे WTO चे उद्दिष्ट आहे.
- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार वाढविणे
ब) रोजगार पातळी वाढविणे
क) पर्यावरणाचे संरक्षण करणे
ड) वरिलपैकी सर्व
14. सत्य जोडी निवडा.
- अ) नविन औद्योगिक धोरण - 1948
ब) FEMA - 1956
क) रुपयाचे अवमूल्यन - 1950
ड) WTO - 1995

- प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात) 14**
1. निर्गुंतवणूक म्हणजे काय?
 2. SEBI (सेबी) ची दोन कार्ये सांगा.
 3. भांडवल बाजार म्हणजे काय?
 4. व्यवहारतोलाचा अर्थ लिहा.
 5. चलनविषयक धोरणाची दोन उद्दिष्ट्ये सांगा.
 6. जागतिकीकरणाची व्याख्या द्या.
 7. परकिय भांडवलाच्या दोन समस्या लिहा.
 8. खाजगीकरण म्हणजे काय?
 9. लघु उद्योगाचे दोन फायदे सांगा.
 10. 1991 च्या नवीन औद्योगिक धोरणाची दोन उद्दिष्ट्ये लिहा.
- प्र. 3 कोणत्याही दोन टीपा लिहा. 14**
1. औद्योगिक आजारपणाची कारणे
 2. भारतीय व्यापाराची आयात संरचना
 3. WTO आणि त्याचे औद्योगिक क्षेत्रावरिल परिणाम
 4. बहुराष्ट्रीय महामंडळाचे दोष
- प्र. 4 खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14**
- भारतातील लघु उद्योगांची प्रगती व समस्या यांची चर्चा करा.
किंवा
सुधारणा कालखंडातील सरकारचे व्यापारी धोरण स्पष्ट करा.
- प्र. 5 RBI च्या 1991 पासूनच्या चलनविषयक धोरणाचा आढावा घ्या. 14**

13) When was established 'Bombay Education Society'?

- a) 1815
- b) 1814
- c) 1820
- d) 1816

14) When was established first school for Dalit?

- a) 1854
- b) 1853
- c) 1855
- d) 1851

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a) Work of Depressed class mission
- b) Satyagraha of Mahad
- c) Caste system
- d) Independent Labour Party
- e) Mangaon conference
- f) Hindu Marriage Act
- g) Features of Hindu Code Bill
- h) Dr. Ambedkar's Newspaper
- i) Religion
- j) Prabuddha Bharat

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Educational Policies of British
- b) Educational work of Vitthal Ramji Shinde
- c) Dr. Ambedkar's thoughts on Varna System
- d) Women Empowerment

Q.4 Take the account of Dr. Babasaheb Ambedkar's Educational Work.

14

OR

Explain the social work of Dr. Babasaheb Ambedkar.

Q.5 Explain the Dr. Babasaheb Ambedkar's views on Historiography.

14

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

1. 'भारतीय अस्पृश्यतेचा प्रश्न' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) महात्मा फुले
ब) व्ही. आर. शिंदे
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
ड) राजर्षी शाहू
2. डिप्रेसड क्लास मिशनची स्थापना केव्हा झाली?
अ) 16 ऑक्टोबर 1907
ब) 17 ऑक्टोबर 1906
क) 18 ऑक्टोबर 1906
ड) 18 ऑक्टोबर 1907
3. बहिष्कृत हितकारिणी सभेची स्थापना ---- यांनी केली.
अ) महात्मा फुले
ब) विठ्ठल रामजी शिंदे
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
ड) राजर्षी शाहू
4. 'अनिहिलेशन ऑफ कास्ट' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) विठ्ठल रामजी शिंदे
ब) गौतम बुध्द
क) महात्मा फुले
ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
5. 'हु वेअर द शुद्रास' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
ब) राजर्षी शाहू
क) महात्मा फुले
ड) विठ्ठल रामजी शिंदे
6. 'अखिल भारतीय शेड्युल्ड कास्टस् फेडरेशन' ची स्थापना ---- यांनी केली.
अ) रामदास आठवले
ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
क) विठ्ठल रामजी शिंदे
ड) प्रकाश आंबेडकर
7. ---- मध्ये 'दि हिंदू सक्सेशन ॲक्ट' पास झाला.
अ) 1957
ब) 1951
क) 1956
ड) 1955
8. महाडचा सत्याग्रह केव्हा झाला?
अ) 1928
ब) 1927
क) 1929
ड) 1926
9. मिलिंद महाविद्यालयाची स्थापना केव्हा झाली?
अ) 20 जून 1951
ब) 21 जून 1949
क) 19 जून 1950
ड) यापैकी नाही
10. 'स्वतंत्र मजुर पक्षाची' स्थापना केव्हा झाली?
अ) 1936
ब) 1935
क) 1937
ड) 1938
11. 'रानडे, गांधी ॲन्ड जिना' हा ग्रंथ केव्हा लिहिला?
अ) 1942
ब) 1941
क) 1940
ड) 1943
12. 'प्राचीन भारतातील व्यापार' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) रणजित गुहा
ब) डी. डी. कोसंबी
क) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
ड) रोमिला थापर

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Economics (Paper - XII)
INTERNATIONAL TRADE & FINANCE

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) _____ is a systematic record of economic transactions of the residents of a country with the rest of the world during a given period of time.
 - a) Balance of payment
 - b) Balance of trade
 - c) Terms of trade
 - d) Rate of exchange
- 2) In balance of payment _____ are shown on credit side.
 - a) import goods
 - b) export goods
 - c) capital goods
 - d) consumer goods
- 3) _____ is the price of one currency in terms of another.
 - a) Rate of import
 - b) Rate of export
 - c) Rate of exchange
 - d) Rate of interest
- 4) Foreign trade multiplier is equal to the reciprocal of marginal propensity to save plus _____.
 - a) Marginal propensity to consume
 - b) Marginal propensity to spend
 - c) Marginal propensity to export
 - d) Marginal propensity to import
- 5) When the balance of payment of a country is in _____ the demand for domestic currency is equal to its supply.
 - a) equilibrium
 - b) disequilibrium
 - c) deficit
 - d) surplus
- 6) _____ rate system is freely determined by currency demand & supply forces.
 - a) Fixed
 - b) Flexible
 - c) Determined
 - d) Restricted
- 7) SEZ means _____.
 - a) Social Economic Zone
 - b) Social Export Zone
 - c) Special Economic Zone
 - d) Seasonal Exchange Zone
- 8) The WTO accepted the objectives of _____ with some extensions.
 - a) IDA
 - b) IBRD
 - c) IMF
 - d) GATT
- 9) Monetary approach has been used by _____ while suggesting measures to correct disequilibrium in balance of payment.
 - a) IMF
 - b) IBRD
 - c) World Bank
 - d) WTO
- 10) FDI means _____.
 - a) Food Development Index
 - b) Foreign Direct Investment
 - c) Foreign Development Institution
 - d) Foreign Direct Import

- 11) WTO means _____.
a) World Tourist Organization b) World Transport Organization
c) World Trade Organization d) None of the above
- 12) IMF provides _____ finance.
a) Agricultural b) Industrial
c) Long term d) Short term
- 13) GATT came in to force in _____.
a) 1947 b) 1957
c) 1967 d) 1977
- 14) India has joined the WTO in _____ as a founder member.
a) 1975 b) 1985
c) 1995 d) 2005

Q.2 Write a short answer. (Any seven) 14

- a) What is disequilibrium in balance of payment?
- b) Define gold standard.
- c) Give two merits of fixed exchange rate.
- d) Give two demerits of flexible exchange rate.
- e) What is liberalization?
- f) What is difference between GATT & WTO?
- g) Give two objectives of WTO.
- h) Write two achievements of World Bank.
- i) Write two failures of Asian Development Bank.
- j) Give two items which includes in the balance of payment on current account.

Q.3 Write short notes. (Any Two) 14

- a) The process of adjustment under gold standard
- b) Foreign trade multiplier
- c) Role of SEZs
- d) Changing composition & direction of Indians foreign trade

Q.4 Broad Question. (Any one) 14

- a) Explain the process of adjustment under systems of fixed & flexible exchange rates.

OR

- b) What are the functions of WTO? Explain post WTO economic environment of the world?

Q.5 Give the review of India's Trade Policy since 1991. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
History (Paper - V)
HISTORY OF INDIA (650 A.D. - 1200 A.D.)
(Social & Cultural)

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) Adhyayan, Adhyapan and Yajan were the duties of _____ varna.
 - a) Brahmin
 - b) Kshatriy
 - c) Vaishya
 - d) Shudra
- 2) _____ was the first Tirthankar of Jain religion.
 - a) Mahavir
 - b) Parshwanath
 - c) Neminath
 - d) Rishabhdev
- 3) Tripitaka texts are related to _____ religion.
 - a) Jain
 - b) Bouddha
 - c) Hindu
 - d) Vedic
- 4) The author of Kathasaritsagara is _____.
 - a) Somdev Suri
 - b) Gunadhya
 - c) Dandi
 - d) Rajshekhar
- 5) Sangam literature is a major source of information to understand _____ history.
 - a) Karnataka
 - b) Tamil Nadu
 - c) Gujarat
 - d) Rajasthan
- 6) Kavirajmarg in Kannad was written by _____.
 - a) Amoghavarsha
 - b) Krishnadevaraya
 - c) Dantidurga
 - d) Govind
- 7) _____ was the main feature of the Dravid style of temple architecture.
 - a) Shikhar
 - b) Gopuram
 - c) Mandap
 - d) Decorated doors
- 8) The Kailas temple at Ellora was carved by _____ dynasty.
 - a) Chola
 - b) Chalukya
 - c) Rashtrakuta
 - d) Pallav
- 9) Varna system was based on _____ principle.
 - a) Quality
 - b) Division of work
 - c) Colour
 - d) Occupation
- 10) Birth stories of Gautam Buddha are known as _____.
 - a) Jatakas
 - b) Brihatkatha
 - c) Therigatha
 - d) Panchatantra
- 11) The giant statue of Gomateshwara is located at _____.
 - a) Badami
 - b) Halebid
 - c) Aihole
 - d) Shravanbelgola

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

1. अध्ययन, अध्यापन आणि यजन ही ---- वर्णाची कर्तव्ये होती.
अ) ब्राह्मण
ब) क्षत्रिय
क) वैश्य
ड) शूद्र
2. जैन धर्मात ---- हे पहिले तीर्थंकर होऊन गेले.
अ) महावीर
ब) पार्श्वनाथ
क) नेमीनाथ
ड) ऋषभदेव
3. त्रीपिटक ग्रंथ ---- धर्माशी संबंधित होते.
अ) जैन
ब) बौद्ध
क) हिंदू
ड) वैदिक
4. कथा सरित सागर ग्रंथाचे लेखक ---- आहे.
अ) सोमदेव सूरी
ब) गुणाख्य
क) दंडी
ड) राजशेखर
5. संगम साहित्य हे ---- चा इतिहास माहित करून घेण्याचे प्रमुख साधन आहे.
अ) कर्नाटक
ब) तामीळनाडू
क) गुजरात
ड) राजस्थान
6. 'कवीराजमार्ग' हा कन्नड मधील ग्रंथ ---- ने लिहिला.
अ) अमोघ वर्ष
ब) कृष्णदेवराय
क) दंतीदूर्ग
ड) गोविंद
7. द्रविड मंदिर वास्तूकलेचे ---- हे वैशिष्ट्य होते.
अ) शिखर
ब) गोपूर
क) मंडप
ड) सुशोभित द्वारशाखा
8. बेसलचे कैलास मंदिर ---- घराण्याने खोदविले.
अ) चोल
ब) चालुक्य
क) राष्ट्रकुट
ड) पल्लव
9. वर्णपद्धती ---- वर आधारलेली होती.
अ) गुण
ब) श्रमविभागणी
क) रंग
ड) व्यवसाय
10. गौतम बुद्धाच्या जन्मकथा ---- म्हणून ओळखल्या जातात.
अ) जातकास
ब) ब्रिहतकथा
क) थेरिगाथा
ड) पंचत्रत
11. गोमटेश्वराचा महाकाय पुतळा ---- या ठिकाणी आहे.
अ) बदामी
ब) हळेबीड
क) ऐहोले
ड) श्रवणबेळगोळ
12. दशकुमार चरितचा लेखक ---- हा आहे.
अ) बाणभट्ट
ब) कालीदास
क) दंडी
ड) विशाखादत्त

13. अजिंठा चित्रकला ---- धर्माशी संबंधित आहे.
 अ) बौद्ध
 क) हिंदू
 ब) जैन
 ड) वैदिक
14. रथ मंदिरे ---- राज्यात आहेत.
 अ) कर्नाटक
 क) ओडिशा
 ब) तामीळनाडू
 ड) मध्यप्रदेश

- प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा? (कोणतेही सात) 14**
1. क्षत्रिय वर्णाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
 2. गृहस्थाश्रमाचे महत्त्व विशद करा.
 3. जैन धर्मातील अहिंसा तत्व स्पष्ट करा.
 4. बौद्ध धर्मातील महादान व हीनदान पंथातील भेद स्पष्ट करा.
 5. वेदांत दर्शनाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
 6. विक्रमशीला विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 7. चोल काळातील ब्राँझ कलेवर प्रकाश टाका.
 8. द्रविड मंदिर वास्तूकलेतील गोपूराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 9. अजिंठा चित्रकलेची प्रमुख वैशिष्ट्ये विशद करा.
 10. संगम साहित्याचे महत्त्व विशद करा.
- प्र. 3 कोणत्याही दोन टीपा लिहा. 14**
1. सामाजिक जीवनातिल स्त्रीयांची परिस्थिती
 2. मीमांसा दर्शन
 3. गुरुकुल शिक्षण पध्दती
 4. कैलास मंदिर – वेरुळ
- प्र. 4 गौतम बुध्दाचे जीवनचरित्र आणि त्याची प्रमुख शिकवण स्पष्ट करा. 14**
- किंवा**
- चालुक्य मंदिर वास्तूकलेची प्रमुख वैशिष्ट्ये विशद करा.
- प्र. 5 नालंदा विद्यापीठाच्या विशेष संदर्भासह शिक्षण पध्दतीवर चर्चा करा. 14**

13. इ.स. 1964 ला रशियाचा पंतप्रधान ---- यांची हकालपट्टी केली.
 अ) खुश्चेव्ह ब) कांगानोव्हिच
 क) कोसीजिन ड) ब्रेझनेव्ह

14. स्टॅलिनग्रॅडचे जुने नाव ---- होय.
 अ) पेट्रोग्रॅड ब) बोल्गोग्रॅड
 क) मास्को ड) यापैकी नाही

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा? (कोणतेही सात) 14

1. रशियाच्या कारकिर्दीवर टिका करणारी नोबेल पारितोषिक विजेती कोणाची व कोणती कादंबरी आहे?
2. सामुदायिक नेतृत्वाच्या वेळी संरक्षणमंत्री व गृहमंत्री कोण होते?
3. इ.स. 1956 ला स्टॅलिनच्या धोरणाचा भाषणातून पहिल्यांदाच जाहिरपणे आव्हान कोणी दिले?
4. रशियात उदारमतवादी धोरण कोणी स्विकारले?
5. रशियाने कधी व कोणत्या अण्वस्त्र तळ उभारण्यापासून माघार घेतली?
6. रशियाला भेट देणारे पहिले अमेरिकन राष्ट्राध्यक्ष कोण होते?
7. रशियाने भारतातील कोणत्या पोलाद कारखान्याला मदत केली होती?
8. रशियाने पहिल्या हायड्रोजन बॉम्बचा स्फोट कधी घडवून आणला?
9. रशियातील कृत्रिम उपग्रहाची नावे लिहा.
10. रशियाने अंतराळात पाठविलेल्या पहिल्या प्राण्याचे नाव लिहा.

प्र. 3 कोणत्याही दोन टीपा लिहा. 14

1. सी.पी.एस.यु. ची युवक संघटना
2. क्युबा ची समस्या
3. कृषी विकास
4. रशियातील कामगाराची स्थिती

प्र. 4 खुश्चेव्ह कालखंडातील सुधारणा व प्रगतीचा आढावा घ्या. 14

किंवा

रशियातील इ.स. 1953 – 1977 काळातील औद्योगिक प्रगतीचा आढावा घ्या.

प्र. 5 रशियातील विज्ञान व अवकाश संशोधनाची चर्चा करा. 14